

การวิเคราะห์การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563-2565

The Analysis of Book Borrowing of the Library Users of the Faculty of Arts and Sciences, Kasetsart University, Fiscal Year 2020-2022

จินนพัต ชื่นชมน้อย^{1*}Jinnapat Chuenchomnoy ^{1*}

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อวิเคราะห์การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563-2565 จากการเก็บสถิติด้วยระบบ Millennium Circulation ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จากข้อมูลการใช้ตั้งแต่ วันที่ 1 ตุลาคม 2562 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2565 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยการจำแนกประเภทข้อมูล และอธิบายผลแบบพรรณนา สถิติที่ใช้ด้วยการหาความถี่ ร้อยละ ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า สถิติการยืมทั้งหมด 3,783 ครั้ง ซึ่งเป็นหนังสือภาษาไทย 3,496 ครั้ง หนังสือภาษาต่างประเทศ 287 ครั้ง ผลจากการวิเคราะห์จำแนกประเภทข้อมูลที่มีสถิติการยืมสูงสุด คือ อาจารย์ จำนวน 1,898 ครั้ง (ร้อยละ 50.17) ซึ่งไม่ระบุสาขาวิชาของผู้ใช้ จำนวน 1,817 ครั้ง (ร้อยละ 48.03) สังกัดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำนวน 3,589 ครั้ง (ร้อยละ 94.88) หนังสือหมวดหมู่ HF การพาณิชย์ จำนวน 457 ครั้ง (ร้อยละ 12.08) โครงการจัดตั้งภาควิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 1,275 ครั้ง (ร้อยละ 33.70) ส่วนภาควิชาที่ไม่มีสถิติการยืมหนังสือ คือ โครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมและนวัตกรรมภาษา และโครงการจัดตั้งภาควิชาการตลาดและโลจิสติกส์ ข้อเสนอแนะจากผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ควรนำเสนอข้อมูลต่อผู้บริหารคณะทราบในการจัดทำแผนการจัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่าในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน

คำสำคัญ: บริการยืม การใช้บริการ ห้องสมุด

Abstract

The purpose of this study was to analyze the borrowing of library users of the Faculty of Arts and Sciences, Kasetsart University, fiscal year 2020-2022. The data was collected by the Millennium Circulation system of Kasetsart University Library from October 1, 2019 to September 30, 2022. It was a quantitative study by data classification and explaining the results in description. Statistics used in this study were frequency and percentage. The results of the analysis showed that the total borrowing statistics were 3,783 times, of which 3,496 times were Thai books and 287 times were foreign language books. The results from the classification analysis with the highest statistics on borrowing were teachers 1,898 times (50.17%), unspecified fields of study 1,817 times (48.03%), Faculty of Arts and Sciences 3,589 times (94.88%), category books of HF Commerce 457 times (12.08%) and the Establishment Project of the Social Science Department 1,275 times (33.70%). Departments that have no book borrowing statistics were the Establishment Project of the Industry and Innovation Language Department and the Establishment Project of the Marketing and Logistics Department. The recommendation from this analysis was that the data should be presented to the faculty administrators to prepare a cost-effective budget allocation plan for the purchase of books for the library in accordance with the teaching and learning curriculum.

Keywords: borrowing service, library use, library

¹ ห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน นครปฐม 73140

¹ Faculty of Liberal Art Library, Kasetsart University Kampaengsaen Campus, Nakornpathom, 73140

*Corresponding author: e-mail: faasjpc@ku.ac.th

Received: November 28, 2022, Accepted: December 31, 2022, Published: May 1, 2023

บทนำ

ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าและเป็นศูนย์กลางที่เผยแพร่สรรพวิชาความรู้ในทุกแขนง ซึ่งบันทึกข้อมูลหรือสารสนเทศไว้ในรูปสิ่งพิมพ์ วัสดุไม่ตีพิมพ์ เช่น สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการจัดทรัพยากรอย่างเป็นหมวดหมู่ซึ่งเป็นระบบที่เป็นสากล เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว ตามความต้องการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้และการศึกษาค้นคว้า เป็นการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามธรรมชาติ ให้ผู้เรียนมีความสุข ได้คิด ได้แสดงออก เป็นการส่งเสริมให้มีความใฝ่รู้ รู้จักการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ทั้งทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสิ่งพิมพ์ เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลสารสนเทศไว้ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง การสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้เริ่มค้นคิดลงมือทำ เมื่อมีปัญหาที่ต้องหาทางแก้ปัญหา มีการทำรายงานและเสนอผลงานของผู้เรียนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้คอยแนะนำในการค้นคว้าจะช่วยให้ผู้เรียนทำด้วยความสนุกสนานและเป็นธรรมชาติ (น้ำทิพย์, 2548) ปัจจุบันสารสนเทศได้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ห้องสมุดในฐานะที่เป็นแหล่งสะสมสารสนเทศที่มีคุณค่า มีประโยชน์จึงควรจัดและให้บริการในลักษณะที่เป็นห้องสมุดแห่งการเรียนรู้ มุ่งส่งเสริมและนำคนในสังคมให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ถือเป็นแหล่งความรู้ที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้รู้จักวิธีแสวงหาความรู้ และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำสารสนเทศไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การให้บริการของสถาบันบริการสารสนเทศหรือห้องสมุดแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม ทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ วัตถุประสงค์และนโยบายของสถาบันบริการสารสนเทศแต่ละแห่ง (ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2551)

ห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่สนับสนุนการเรียนการสอนของนิสิตคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยให้บริการสำหรับผู้ใช้บริการทั้งภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่างวิทยาเขต ซึ่งเป็นลักษณะของห้องสมุดเฉพาะที่เน้นการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์เปิดสอน รวมทั้งเป็นห้องสมุดสาขาที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้การสนับสนุนในการนำทรัพยากรสารสนเทศเผยแพร่ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Sierra และสนับสนุนการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และฐานข้อมูลออนไลน์ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ฐานข้อมูลหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) ฐานข้อมูลวารสารอิเล็กทรอนิกส์ (e-Journal) ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Thesis) ฐานข้อมูลหนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Newspaper) ฐานข้อมูลใช้บริการฟรี (Open-access) ฐานข้อมูลสำเร็จรูปที่สำนักหอสมุดบอกรับเป็นสมาชิกและฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นเองที่ใช้งานร่วมกันทุกวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เปิดโอกาสให้แต่ละคณะมีส่วนร่วมในการคัดเลือกและพิจารณาบอกรับทรัพยากรสารสนเทศสื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้าสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกปีการศึกษา ดังนั้นห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์จึงเน้นการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก ซึ่งในการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ บรรณารักษ์เป็นผู้จัดหาทรัพยากรสารสนเทศเข้าห้องสมุด ได้แก่ วารสาร หนังสือพิมพ์ หนังสือทั่วไป หนังสือบันเทิงคดี และอาจารย์ผู้สอนของแต่ละภาควิชาเป็นผู้คัดเลือกและจัดซื้อหนังสือวิชาการ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับภาควิชา นั้น ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของอาจารย์และนิสิตแต่ละภาควิชา จากงบประมาณในหมวดค่าวัสดุที่คณะจัดสรรให้สาขาวิชา ซึ่งไม่ได้มีการระบุที่ชัดเจนสำหรับการจัดซื้อหนังสือ จึงเกิดปัญหาบางสาขาวิชาไม่ได้มีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563-2565”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563-2565
2. เพื่อวิเคราะห์การยืมกับภาควิชาของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563-2565

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิเคราะห์การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563-2565 เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร: ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้ได้แก่ จำนวนครั้งสถิติการยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563-2565 ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2562 ถึง วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2565 จำนวน 3,763 ครั้ง จากฐานข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Sierra

กลุ่มตัวอย่าง: ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากสถิติการยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์จากฐานข้อมูลระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Sierra ด้วยการเรียกดูรายงานสถิติใน Web Management Report เพื่อจัดการข้อมูลสถิติรายงานต่าง ๆ ผ่านเว็บจากโปรแกรม Google Chrome ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเข้าใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Sierra ใส่รหัส Username และ Password จากนั้นคลิก Login
2. การใช้ทางเลือก Reports กดเลือก Web Management Report เพื่อจัดการรายงานสถิติข้อมูลผ่านเว็บจากโปรแกรม Google Chrome
3. การใช้ทางเลือก Circulation กดเลือก Circ Activity จากนั้น Login ใส่รหัส Initials และ Password เพื่อเข้าระบบ
4. การรายงานผล Circ Stats เลือก All Activity กำหนดช่วงเวลา Dates เลือก User spec (รายงานสถิติตามช่วงเวลาที่ต้องการ) กำหนดรูปแบบการรายงาน SORT BY การเรียงลำดับข้อมูล เลือก Limit (ระบุให้รายงานแสดงผลตามที่กำหนด) กำหนด Location (สถานที่) กำหนดประเภทข้อมูล (Type) ดังนี้

1) I TYPE	จำแนกตาม I TYPE ได้แก่ ภาษา
2) P TYPE	จำแนกตามประเภทผู้ใช้
3) PCODE 1	จำแนกตามสถานะผู้ใช้
4) PCODE 2	จำแนกตามคณะของผู้ใช้
5) PCODE 3	จำแนกตามสาขาวิชาของผู้ใช้
6) CALL NUMBER	จำแนกตามเลขเรียกหนังสือ

5. เมื่อกดทางเลือกตามที่ต้องการแล้ว กด Submit เพื่อดูข้อมูลการรายงานผลสถิติตามที่กำหนด
6. จัดการข้อมูลด้วยการดาวน์โหลด (Download) และบันทึกข้อมูลไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ ทำการนำเข้าไฟล์ข้อมูล (Import file) จากการเปิดดูข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel และจัดเรียงข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถิติการยืมหนังสือ ด้วยการหาความถี่ และร้อยละ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel และอธิบายผลแบบพรรณนา ด้วยการจำแนกประเภทข้อมูล ดังนี้

- 1) วิเคราะห์สถิติการยืมหนังสือ จำแนกตามภาษา
- 2) วิเคราะห์สถิติการยืมหนังสือ จำแนกประเภทข้อมูลตามประเภทและสถานะผู้ใช้
- 3) วิเคราะห์สถิติการยืมหนังสือ จำแนกประเภทข้อมูลตามสาขาวิชาของผู้ใช้
- 4) วิเคราะห์สถิติการยืมหนังสือ จำแนกประเภทข้อมูลตามคณะของผู้ใช้

- 5) วิเคราะห์สถิติการยืมหนังสือ จำแนกประเภทข้อมูลตามหมวดหมู่หนังสือระบบรัฐสภาอเมริกัน (L.C.) และหมวดหมู่นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล
2. วิเคราะห์สถิติการยืมกับภาควิชาจากการแบ่งตามหมวดหมู่หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับภาควิชาที่เปิดสอน
3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเรียงลำดับข้อมูลจากสถิติความถี่และร้อยละเรียงลำดับจากมากไปน้อยของสถิติการยืมหนังสือ ซึ่งจำแนกตามประเภทข้อมูล นำมารายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563-2565 จากการวิเคราะห์จำแนกประเภทข้อมูล ผลการวิจัย มีดังนี้

1. การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีสถิติการยืมหนังสือทั้งหมด มีจำนวน 3,783 ครั้ง เป็นหนังสือภาษาไทย จำนวน 3,496 ครั้ง (ร้อยละ 92.50) และหนังสือภาษาต่างประเทศ จำนวน 283 ครั้ง (ร้อยละ 7.50)
2. การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำแนกตามประเภทและสถานะผู้ใช้ พบว่า อาจารย์ สถิติการยืม จำนวน 1,898 ครั้ง (ร้อยละ 50.17) บุคลากร สถิติการยืม จำนวน 116 ครั้ง (ร้อยละ 3.07) และนิสิต สถิติการยืม จำนวน 1,746 ครั้ง (ร้อยละ 46.16) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความถี่ ร้อยละ จำนวนครั้งสถิติการยืมหนังสือ จำแนกตามประเภทและสถานะผู้ใช้ (n = 3,783)

สถิติการยืมหนังสือจำแนกตามประเภทผู้ใช้	จำนวนครั้ง	ร้อยละ
อาจารย์	1,898	50.17
ผู้ช่วยศาสตราจารย์	52	1.37
รองศาสตราจารย์	42	1.11
บุคลากร	116	3.07
สายสนับสนุนและช่วยวิชาการ	101	2.66
นักวิจัย	15	0.39
นิสิต	1,746	46.16
ปริญญาตรี	1,726	45.62
ชั้นปีที่ 1	1,559	41.21
ชั้นปีที่ 2	101	2.66
ชั้นปีที่ 3	34	0.89
ชั้นปีที่ 4	28	0.74
ชั้นปีที่ 5	4	0.10
ปริญญาโท	20	0.52
ปริญญาเอก	1	0.02
สำนักหอสมุดกำแพงแสน	23	0.60
รวม	3,783	100

3. การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำแนกตามสาขาวิชาของผู้ใช้ พบว่า สถิติการยืมหนังสือตามสาขาของผู้ใช้ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย จำนวน 10 อันดับ มีสถิติการยืมหนังสือสูงสุด ได้แก่ ไม่ระบุสาขาวิชา สถิติการยืม จำนวน 1,817 ครั้ง (ร้อยละ 48.03) รองลงมา ได้แก่ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สถิติการยืม จำนวน 699 ครั้ง (ร้อยละ 18.47) และสาขาวิชาเคมี สถิติการยืม จำนวน 207 ครั้ง (ร้อยละ 5.47) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

4. การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำแนกตามคณะของผู้ใช้ พบว่า สถิติการยืมหนังสือตามคณะของผู้ใช้ เรียงลำดับจากมากไปน้อย สถิติการยืมหนังสือสูงสุด ได้แก่ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สถิติการยืม จำนวน 3,589 ครั้ง (ร้อยละ 94.88) รองลงมา ได้แก่ คณะศึกษาศาสตร์ สถิติการยืม จำนวน 145 ครั้ง (ร้อยละ 3.84) และ บัณฑิตวิทยาลัย สถิติการยืม จำนวน 21 ครั้ง (ร้อยละ 0.56) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ความถี่ ร้อยละ จำนวนครั้ง สถิติการยืมหนังสือ จำแนกตามสาขาวิชาของผู้ใช้ (n = 3,783)

ลำดับ	สถิติการยืมหนังสือจำแนกตามสาขาวิชาของผู้ใช้	ครั้ง	ร้อยละ
1	ไม่ระบุสาขาวิชา	1,817	48.03
2	ศิลปศาสตร์	699	18.47
3	เคมี	207	5.47
4	การบัญชีบริหาร	183	4.83
5	คณิตศาสตร์	136	3.59
6	การตลาด	126	3.33
7	วิทยาการคอมพิวเตอร์	120	3.17
8	ฟิสิกส์	118	3.11
9	การจัดการ	100	2.64
10	วิทยาศาสตร์	96	2.53

ตารางที่ 3 ความถี่ ร้อยละ จำนวนครั้ง สถิติการยืมหนังสือ จำแนกตามคณะของผู้ใช้ (n = 3,783)

ลำดับ	สถิติการยืมหนังสือจำแนกตามคณะ	ครั้ง	ร้อยละ
1	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์	3,589	94.88
2	คณะศึกษาศาสตร์	145	3.84
3	บัณฑิตวิทยาลัย	21	0.56
4	คณะวิศวกรรมศาสตร์	14	0.38
5	คณะเกษตร	4	0.10
6	วิทยาเขตศรีราชา	4	0.10
7	คณะวิทยาศาสตร์	2	0.05
8	คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	2	0.05
9	คณะประมง	1	0.02
10	คณะสังคมศาสตร์	1	0.02
รวม		3,783	100

5. การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำแนกตามหมวดหมู่หนังสือระบบรัฐสภาอเมริกัน (L.C.) และหมวดหมู่ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล พบว่า สถิติการยืมหนังสือตามหมวดหมู่หนังสือระบบรัฐสภาอเมริกัน (L.C.) และหมวดหมู่ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย จำนวน 10 อันดับ มีสถิติการยืมหนังสือสูงสุด ได้แก่ หมวดหมู่ HF การพาณิชย์ สถิติการยืม จำนวน 457 ครั้ง (ร้อยละ 12.08) รองลงมา ได้แก่ หมวดหมู่ นว รส รบ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล สถิติการยืม จำนวน 372 ครั้ง (ร้อยละ 9.83) และหมวดหมู่ H สังคมศาสตร์ทั่วไป สถิติการยืม จำนวน 318 ครั้ง (ร้อยละ 8.40) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความถี่ ร้อยละ จำนวนครั้ง สถิติการยืมหนังสือ จำแนกตามหมวดหมู่หนังสือระบบรัฐสภาอเมริกัน (L.C.) และหมวดหมู่ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล (n = 3,783)

ลำดับ	หมวดหมู่	ประเภทหนังสือ	การยืม (ครั้ง)	ร้อยละ
1	HF	การพาณิชย์	457	12.08
2	นว รส รบ	นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล	372	9.83
3	H	สังคมศาสตร์ทั่วไป	318	8.40
4	HB	ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์	307	8.11
5	QD	เคมี	243	6.42
6	JQ	ประวัติของทวีปเอเชีย แอฟริกา ออสเตรเลีย และหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก	198	5.23
7	QA	คณิตศาสตร์	181	4.78
8	JA	รัฐศาสตร์ทั่วไป	158	4.17
9	PC	ภาษาตระกูลโรมัน (อิตาลี สเปน ฝรั่งเศส โปรตุเกส)	120	3.17
10	K	กฎหมายทั่วไป	108	2.85

6. การวิเคราะห์สถิติการยืมกับภาควิชาจากการแบ่งตามหมวดหมู่หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับภาควิชาที่เปิดสอน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย มีสถิติการยืมหนังสือสูงสุด ได้แก่ โครงการจัดตั้งภาควิชาสังคมศาสตร์ สถิติการยืม จำนวน 1,275 ครั้ง (ร้อยละ 33.70) รองลงมา ได้แก่ โครงการจัดตั้งภาควิชาการจัดการและการบัญชี สถิติการยืม จำนวน 991 ครั้ง (ร้อยละ 26.18) และภาควิชาศิลปศาสตร์ สถิติการยืมจำนวน 766 ครั้ง (ร้อยละ 20.25) ส่วนภาควิชาที่ไม่มีสถิติการยืมหนังสือ ได้แก่ โครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมและนวัตกรรมภาษา และโครงการจัดตั้งภาควิชาการตลาดและโลจิสติกส์ ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความถี่ ร้อยละ จำนวนครั้ง สถิติการยืมกับภาควิชาจากการแบ่งตามหมวดหมู่หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับภาควิชาที่เปิดสอน (n = 3,783)

ลำดับ	ภาควิชา	หมวดหมู่หนังสือ	การยืม (ครั้ง)	ร้อยละ
1	โครงการจัดตั้งภาควิชาสังคมศาสตร์	D, DD, DS, E, G, G, F, GN, H, HM, HN, HQ, HT, HV, JA, JC, JF, JK, JN, JQ, JS, JV, JX, K, KM-KP, HX	1,275	33.70
2	โครงการจัดตั้งภาควิชาการจัดการและการบัญชี	HA, HB, HC, HD, HF, HG, HJ	991	26.18
3	ภาควิชาศิลปศาสตร์	AZ, B, BC, BD, BF, BJ, BL, BQ, BV, DA, DC, CT, LC, LB, LD, P, PC, PF, PL, PN, PR, PS, N	766	20.25
4	โครงการจัดตั้งภาควิชาเคมี	QD	243	6.46
5	ภาควิชาคณิตศาสตร์ สถิติ และคอมพิวเตอร์	QA, TA	242	6.39
6	โครงการจัดตั้งภาควิชาภาษาอังกฤษ	PE	85	2.25
7	โครงการจัดตั้งภาควิชาฟิสิกส์	QC	56	1.48
8	โครงการจัดตั้งภาควิชาพฤกษศาสตร์	QH, QK, S, SB	35	0.92
9	ภาควิชาวิทยาศาสตร์	Q, TS, RA	31	0.82
10	โครงการจัดตั้งภาควิชาจุลชีววิทยา	QL, QR, RA, SH	31	0.82
11	โครงการจัดตั้งภาควิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	T, TN, TX, Z	20	0.52
12	โครงการจัดตั้งภาควิชาคอมพิวเตอร์	TK	8	0.21
13	โครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมและนวัตกรรมภาษา	-	0	0.00
14	โครงการจัดตั้งภาควิชาการตลาดและ โลจิสติกส์	-	0	0.00
รวม			3,783	100

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563 - 2565 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีสถิติการยืมหนังสือ ทั้งหมด มีจำนวน 3,783 ครั้ง เป็นหนังสือภาษาไทยจำนวน 3,496 ครั้ง (ร้อยละ 92.50) และหนังสือภาษาต่างประเทศ จำนวน 283 ครั้ง (ร้อยละ 7.50) การจำแนกตามประเภทและสถานะผู้ใช้ คือ อาจารย์ สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 1,898 ครั้ง (ร้อยละ 50.17) การจำแนกประเภทข้อมูลตามสาขาวิชาของผู้ใช้ ซึ่งไม่ระบุสาขาวิชา สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 1,817 ครั้ง (ร้อยละ 48.03) คือ นิเทศชั้นปีที่ 1 จำนวน 1,559 ครั้ง (ร้อยละ 41.21) การจำแนกประเภทข้อมูลตามคณะของผู้ใช้ คือ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 3,589 ครั้ง (ร้อยละ 94.88) การจำแนกประเภทข้อมูลตามหมวดหมู่หนังสือระบบรัฐสภาอเมริกัน (L.C.) และหมวดหมู่ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล คือ หมวดหมู่ HF การพาณิชย์ สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 457 ครั้ง (ร้อยละ 12.08) ส่วนการวิเคราะห์สถิติการยืมกับภาควิชา

จากการแบ่งตามหมวดหมู่หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับภาควิชาที่เปิดสอน พบว่า โครงการจัดตั้งภาควิชาสังคมศาสตร์ สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 1,275 ครั้ง (ร้อยละ 33.70) รองลงมา คือ โครงการจัดตั้งภาควิชาการจัดการและการบัญชี สถิติการยืม จำนวน 991 ครั้ง (ร้อยละ 26.18) ส่วนภาควิชาที่ไม่มีสถิติการยืมหนังสือคือ โครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมและนวัตกรรมภาษา และโครงการจัดตั้งภาควิชาการตลาดและโลจิสติกส์ ซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้มีการปรับโครงสร้างแบ่งส่วนราชการเป็นโครงการจัดตั้งภาควิชา ทั้งหมดจำนวน 14 ภาควิชา ตามประกาศมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2557 เนื่องจากงบประมาณในหมวดค่าวัสดุที่คณะจัดสรรให้ภาควิชา ไม่ได้มีการระบุที่ชัดเจนสำหรับการจัดซื้อหนังสือ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทั้ง 2 โครงการจัดตั้งภาควิชาดังกล่าว ไม่มีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด จึงทำให้ไม่มีสถิติการยืม

อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์การยืมหนังสือของผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีงบประมาณ 2563-2565 สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ผู้ให้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีสถิติการยืมหนังสือ ทั้งหมด มีจำนวน 3,783 ครั้ง ซึ่งเป็นหนังสือภาษาไทย จำนวน 3,496 ครั้ง (ร้อยละ 92.50) และหนังสือภาษาต่างประเทศ จำนวน 283 ครั้ง (ร้อยละ 7.50) เนื่องจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์เปิดหลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทย จึงทำให้หนังสือส่วนใหญ่ของห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นหนังสือภาษาไทยมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ ซึ่งแต่ละภาควิชาเน้นการจัดซื้อหนังสือภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับการศึกษาของ ณัฐพัสส์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การยืมหนังสือที่มีการยืมมาก ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ห้องสมุดมีการจัดซื้อหนังสือภาษาไทย จำนวน 3,354 เล่ม มากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ จำนวน 1,094 เล่ม และคมกริช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกการยืมทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ: กรณีศึกษาหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า จำนวนการยืมทรัพยากรสารสนเทศ จำแนกตามประเภทของทรัพยากรสารสนเทศ หนังสือภาษาไทย มีสถิติการยืมมากที่สุด จำนวน 95,900 ครั้ง (75.44%) และรุ่งนภา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การขอใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดในมหาวิทยาลัยมหิดล ของหอสมุดกลางหอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การขอใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดในมหาวิทยาลัยมหิดลของหอสมุดกลางใน ช่วงปี 2554-2556 ผู้รับบริการขอใช้บริการหนังสือภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 64.93 มากกว่าหนังสือภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 35.07

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการจำแนกประเภทข้อมูล ดังนี้

การจำแนกตามประเภทผู้ใช้ พบว่า อาจารย์ สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 1,898 ครั้ง (ร้อยละ 50.17) เนื่องจากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส COVID -19 มหาวิทยาลัยได้ปรับรูปแบบการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2563-2564 จึงทำให้ผู้ใช้บริการยืมหนังสือส่วนใหญ่เป็นอาจารย์เพื่อใช้อ่านเตรียมการสอนสำหรับนิสิต รวมทั้งนิสิตเรียนอยู่ที่บ้านไม่ต้องเดินทางมาเรียนที่มหาวิทยาลัย นิสิตจึงใช้บริการยืมหนังสือจากช่องทางการบริการยืมออนไลน์แต่สถิติการยืมมีจำนวนน้อยกว่าอาจารย์ สอดคล้องกับการศึกษาของพลอยชนกภรณ์ และคณะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินการให้บริการสารสนเทศ และวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดเพื่อการประกันคุณภาพทางการศึกษา: กรณีศึกษาห้องสมุด สุรศักดิ์ ศรีสุข มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ผู้ใช้บริการที่เป็นอาจารย์มีพฤติกรรมการยืมหนังสือที่จัดซื้อมากที่สุด จำนวน 63 ครั้ง

การจำแนกประเภทข้อมูลตามสาขาวิชาของผู้ใช้ พบว่า ไม่ระบุสาขาวิชา สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 1,817 ครั้ง (ร้อยละ 48.03) เนื่องจากสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการดำเนินการอัปเดตข้อมูลชื่อ-นามสกุล นิสิตปริญญาตรีและนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ที่ชำระเงินและลงทะเบียน ตามกำหนดการในปฏิทินการศึกษา เพื่อจัดทำบัตรสมาชิกห้องสมุดใหม่ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Sierra) ก่อนและตรวจสอบเพื่อลงรายละเอียดข้อมูลส่วนตัวสาขาวิชาในภายหลัง เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้สามารถใช้บริการยืมหนังสือได้อย่างรวดเร็ว

จึงทำให้มีผู้ใช้ส่วนนี้จำนวนมาก ซึ่งผู้ใช้บริการที่ไม่ระบุสาขาวิชา ได้แก่ นิสิต ชั้นปีที่ 1 สถิติการยืม จำนวน 1,559 ครั้ง (ร้อยละ 41.21) รวมทั้งข้อมูลบางส่วนที่ไม่ระบุสาขาวิชา ได้แก่ บุคลากร จำนวน 116 ครั้ง (ร้อยละ 3.07) ซึ่งเป็นบุคลากรสายสนับสนุนและช่วยวิชาการ และนักวิจัย โดยข้อมูลจะระบุสังกัดคณะ สำหรับข้อมูลของผู้ใช้ที่ระบุสาขาวิชา พบว่า สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สถิติการยืม จำนวน 699 ครั้ง (ร้อยละ 18.47) เนื่องจากคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีทั้งสาขาวิชาศิลปศาสตร์และศิลปศาสตร์ มีจำนวนอาจารย์ บุคลากร และนิสิต ทั้งหมดจำนวน 8,108 คน ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2565 ซึ่งสาขาวิชาศิลปศาสตร์มีจำนวนมากกว่าสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

การจำแนกประเภทข้อมูลตามคณะ พบว่า คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 3,589 ครั้ง (ร้อยละ 94.88) เนื่องจากห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นห้องสมุดเฉพาะ หนังสือส่วนใหญ่จึงมีเนื้อหาที่ตรงกับหลักสูตรที่คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์เปิดสอน อย่างไรก็ตาม ห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นห้องสมุดสาขาที่สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้การสนับสนุนในการนำทรัพยากรสารสนเทศเผยแพร่ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ Sierra ที่ใช้งานร่วมกันทุกวิทยาเขตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งมีนโยบายให้บริการยืมทั่วทุกวิทยาเขต จึงทำให้มีสถิติการยืมของผู้ใช้คณะอื่นแต่มีสถิติการยืมจำนวนน้อย

การจำแนกประเภทข้อมูลตามหมวดหมู่หนังสือระบบรัฐสภาอเมริกัน (L.C.) พบว่า หมวดหมู่ HF การพาณิชย์ สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 457 ครั้ง (ร้อยละ 12.08) ซึ่งเป็นหมวดหมู่หนังสือที่มีเนื้อหาตรงกับหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ เนื่องจากปีการศึกษา 2563-2564 สาขาวิชาการจัดการ มีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดสูงสุด จำนวนทั้งหมด 239 เล่ม อีกทั้งปีการศึกษาอื่นที่ผ่านมามีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดสูงสุดทุกปีการศึกษามาอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้มีปริมาณหนังสือมากกว่าสาขาอื่น ๆ รวมทั้งหนังสือมีเนื้อหาที่ใหม่และทันสมัยอยู่ตลอด เพื่อให้หนังสือใช้ประกอบการเรียนการสอนมีทั้งวิชาแกน วิชาเฉพาะบังคับ และเฉพาะเลือก ที่นิสิตต้องเรียน จึงทำให้มีนิสิตยืมหนังสือเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาวณา (2554) ได้ศึกษาเรื่อง รายงานผลการสำรวจการใช้บริการ “บริการหนังสือส่งถึงที่” Book Delivery Service ของสำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่า หมวดหมู่ของทรัพยากรที่ใช้บริการจากมากไปหาน้อย ลำดับแรก คือ หมวด H (Social Sciences and Business) และสถิติการยืมหนังสือตามหมวดหมู่ รองลงมา ได้แก่ หมวดหมู่ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล สถิติการยืม จำนวน 372 ครั้ง (ร้อยละ 9.83) ซึ่งเป็นหมวดหมู่หนังสือประเภทบันเทิงคดี โดยบรรณารักษ์เป็นผู้จัดหาเข้าห้องสมุดอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของคมกริช (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกการยืมทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ: กรณีศึกษาหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า ผู้ขอใช้บริการหนังสือ รองลงมา หนังสือนวนิยาย / เรื่องสั้น คิดเป็นร้อยละ 10.08 และวรรณกรรม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการและพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพของนิสิตระดับปริญญาตรีสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยนเรศวร พบว่า นิสิตมีความต้องการด้านทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ นวนิยาย/เรื่องสั้น ผู้ที่มีความต้องการ อยู่ในระดับมาก

การวิเคราะห์สถิติการยืมกับภาควิชาจากการแบ่งตามหมวดหมู่หนังสือที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับภาควิชาที่เปิดสอน พบว่า โครงการจัดตั้งภาควิชาสังคมศาสตร์ สถิติการยืมสูงสุด จำนวน 1,275 ครั้ง (ร้อยละ 33.70) เนื่องจากปีการศึกษา 2563-2565 โครงการจัดตั้งภาควิชาสังคมศาสตร์ มีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จำนวนทั้งหมด 51 เล่ม และที่ผ่านมามีการจัดซื้อหนังสืออย่างต่อเนื่องมาตลอด ทำให้มีหนังสือตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ สอดคล้องกับการศึกษาของรุ่งนภา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์การขอใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดในมหาวิทยาลัยมหิดล ของหอสมุดกลางหอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การขอใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดในมหาวิทยาลัยมหิดลของหอสมุดกลางในช่วงปี 2554-2556 จำแนกตามสาขาวิชา พบว่า หนังสือสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีผู้ขอใช้บริการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.39 และจณิณพัต (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การจัดซื้อและการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ปีงบประมาณ 2560-2562 พบว่า สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีสถิติการยืมสูงสุด ร้อยละ 64.79 ส่วน

ภาควิชาที่ไม่มีสถิติการยืมหนังสือ คือ โครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมและนวัตกรรมภาษาและโครงการจัดตั้งภาควิชาการตลาดและโลจิสติกส์ เนื่องจากปีการศึกษา 2563-2565 และที่ผ่านมาโครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมและนวัตกรรมภาษา และโครงการจัดตั้งภาควิชาการตลาดและโลจิสติกส์ ไม่มีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จึงทำให้ไม่มีทรัพยากรหนังสือที่ตรงกับความต้องการของโครงการจัดตั้งภาควิชาทั้งสองดังกล่าว อีกทั้งโครงการจัดตั้งภาควิชาอุตสาหกรรมและนวัตกรรมภาษา ได้ดำเนินการขอจัดตั้งคณะใหม่ ซึ่งมีประกาศมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง จัดตั้งคณะอุตสาหกรรมบริการ ประกาศ ณ วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2565 ให้ดำเนินการโอนภารกิจและอัตรากำลัง รวมถึงทรัพย์สิน หนี้สิน และทรัพยากรอื่น ๆ ที่ใช้ในโครงการจัดตั้งอุตสาหกรรมและนวัตกรรมภาษา คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มาอยู่ในสังกัดและรับผิดชอบของคณะอุตสาหกรรมบริการ

สรุปจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้ใช้บริการห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มีสถิติการยืมหนังสือ ทั้งหมด จำนวน 3,783 ครั้ง ซึ่งเป็นหนังสือภาษาไทย (ร้อยละ 92.50) มากกว่าภาษาต่างประเทศ (ร้อยละ 7.50) เนื่องจากหนังสือส่วนใหญ่ของห้องสมุดเป็นหนังสือภาษาไทยที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่เปิดสอนเป็นภาษาไทย ผู้ใช้เป็นอาจารย์สูงสุด (ร้อยละ 50.17) รองลงมาเป็นนิสิต ร้อยละ (46.17) เนื่องจากในปีการศึกษา 2563-2565 คณะเปิดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์นิสิตเรียนอยู่ที่บ้าน ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่จึงเป็นอาจารย์ที่ยืมหนังสือสำหรับใช้เตรียมการสอนพร้อมทั้งประกอบการเรียนการสอน ผู้ใช้บริการไม่ระบุสาขาวิชาสูงสุด (ร้อยละ 48.03) ซึ่งเป็นนิสิต ชั้นปีที่ 1 (ร้อยละ 41.21) รองลงมาสาขาวิชาศิลปศาสตร์ (ร้อยละ 18.47) ผู้ใช้สังกัดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์สูงสุด (ร้อยละ 94.88) และคณะอื่น ๆ (ร้อยละ 5.12) เนื่องจากห้องสมุดคณะจัดเป็นห้องสมุดเฉพาะที่เน้นจัดหาทรัพยากรหนังสือที่มีเนื้อหาตรงกับหลักสูตรที่คณะเปิดสอน โดยหนังสือหมวดหมู่ HF การพาณิชย์ มีสถิติการยืมสูงสุด (ร้อยละ 12.08) รองลงมาหมวดหมู่นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล (ร้อยละ 9.83) และ หมวดหมู่ H สังคมศาสตร์ทั่วไป (ร้อยละ 8.40) ซึ่งโครงการจัดตั้งภาควิชาสังคมศาสตร์ มีสถิติการยืมสูงสุด (ร้อยละ 33.70) รองลงมาโครงการจัดตั้งภาควิชาการจัดการและการบัญชี (ร้อยละ 26.18) และภาควิชาศิลปศาสตร์ (ร้อยละ 20.25) ซึ่งสอดคล้องกับการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด ในปีการศึกษา 2563-2665 โดยโครงการจัดตั้งภาควิชาการจัดการและการบัญชีมีการจัดซื้อเข้าห้องสมุดสูงสุด จำนวน 239 เล่ม รองลงมาโครงการจัดตั้งภาควิชาสังคมศาสตร์ มีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดจำนวน 51 เล่ม ซึ่งทั้ง 2 โครงการจัดตั้งภาควิชาดังกล่าวมีการจัดซื้อหนังสือหมวดหมู่ H สังคมศาสตร์-เศรษฐศาสตร์ และหมวดหมู่ J รัฐศาสตร์ เข้าห้องสมุดอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา จึงทำให้หนังสือหมวดหมู่นี้ดังกล่าวมีปริมาณมากกว่าหนังสือหมวดหมู่อื่นและตรงกับหลักสูตรที่ภาควิชาดังกล่าวเปิดสอน ส่วนหนังสือ นวนิยาย เรื่องสั้น เรื่องแปล ซึ่งบรรณารักษ์จัดซื้อหนังสือประเภทบันเทิงคดีเข้าห้องสมุดทุกปีการศึกษาเช่นกัน จึงทำให้เห็นได้ว่าจากสถิติการยืมหนังสือตามหมวดหมู่หนังสือ และภาควิชา มีความสอดคล้องกับการจัดซื้อหนังสือที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนโครงการจัดตั้งภาควิชาที่ไม่มีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด จึงไม่มีสถิติการยืมหนังสือ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ควรมีการดำเนินการอัปเดตข้อมูลการเป็นสมาชิกห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้ที่ไม่ระบุสาขาวิชาเป็นนิสิต ชั้นปีที่ 1 ซึ่งสำนักหอสมุดมีการดำเนินการอัปเดตข้อมูล ชื่อ-นามสกุล นิสิตปริญญาตรีและนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย ที่ชำระเงินและลงทะเบียนตามกำหนดการในปฏิทินการศึกษา เพื่อจัดทำบัตรสมาชิกห้องสมุดใหม่ในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ (Sierra) ก่อนและตรวจสอบเพื่อลงรายละเอียดข้อมูลส่วนตัวสาขาวิชาในภายหลัง

2. ห้องสมุดสามารถนำผลการวิเคราะห์สถิติการยืมหนังสือเสนอต่อผู้บริหารคณะทราบในการจัดทำแผนการจัดสรรงบประมาณอย่างคุ้มค่าในการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าหลักสูตรที่มีการยืมหนังสือสูงสุดได้มีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดปริมาณมาก ส่วนหลักสูตรที่มีสถิติการยืมหนังสือน้อยมีการจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดปริมาณน้อยเช่นกัน รวมทั้งแต่ละหลักสูตรควรเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในการเสนอซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ด้วย อีกทั้งควรสนับสนุนให้ใช้ทางเลือกในการใช้งบประมาณจากส่วนกลางของ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่จัดสรรให้สำหรับจัดซื้อหนังสือ ซึ่งสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ (สำนักหอสมุดกลาง กำแพงแสน) เปิดโอกาสให้คณาจารย์ บุคลากร และอาจารย์ ของแต่ละคณะ มีส่วนร่วมในการเสนอซื้อหนังสือ และคัดเลือกหนังสือเข้าสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ (สำนักหอสมุดกลาง กำแพงแสน) ซึ่งมีโควตาสำหรับแต่ละคณะในการจัดซื้อหนังสือในงานสัปดาห์หนังสือที่จัดขึ้นทุกปีการศึกษา

3. ห้องสมุดควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์แนะนำหนังสือใหม่ประจำทุกเดือนผ่านสื่อสังคม (Social media) เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ทราบข้อมูลสำหรับรายชื่อบริษัทหนังสือที่น่าสนใจ และการแนะนำหนังสือเฉพาะสาขาวิชา พร้อมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วยการให้รางวัลสำหรับผู้ที่มีสถิติการยืมสูงสุดในแต่ละเดือน เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้หนังสืออย่างคุ้มค่า

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิเคราะห์การมีและการใช้หนังสือของแต่ละสาขาวิชา เพื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตรการสอนของคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ สำหรับเป็นแนวทางในการจัดหาทรัพยากรหนังสือได้ตรงกับความต้องการในการใช้หนังสือของผู้ใช้บริการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากศูนย์ส่งเสริมการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ประจำปี พ.ศ. 2566 จึงขอกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ ดร.อนามัย ดำเนตร คณบดีคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และหัวหน้าสำนักงานเลขานุการ ที่ให้ความสำคัญกับบุคลากรสายสนับสนุนและช่วยวิชาการเป็นอย่างยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

- คมกริช รุมดอน. 2565. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกการยืมทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการ: กรณีศึกษาหอสมุดจอห์น เอฟ. เคนเนดี สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. หน้า 1-11. ใน: ฐานข้อมูล Pulinet2022. [Online]. Available: http://pulinet2022.pulinet.org/submission/uploads_file_completely/2021-12-15/pulinet496-IM.pdf. (สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 2565).
- จิณณพัฑฒ์ ชื่นชมน้อย. 2564. การวิเคราะห์การจัดซื้อและการใช้หนังสือของห้องสมุดคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ปีงบประมาณ 2560-2562. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ สำหรับบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 13 “โมกซ์วิชาการ’64 : พัฒนางานวิจัยจากงานประจำเพื่อสร้างนวัตกรรมสู่ความเป็นเลิศ”. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก. 16 หน้า.
- ณัฐพัทธ์ อินทร์ศร. 2565. การวิเคราะห์การยืมหนังสือที่มีการยืมมาก ห้องสมุดคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 15(1): 1-17.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. 2548. การใช้ห้องสมุดยุคใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 4. เอสอาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์. กรุงเทพมหานคร. 194 หน้า.
- พลอยชนกภรณ์ เพิ่มแสงสุวรรณ กษพัชร์ เขียวเม่น และสุทธิวรรณ เหมือนโพธิ์. 2565. การประเมินการให้บริการสารสนเทศและวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดเพื่อการประกันคุณภาพทางการศึกษา: กรณีศึกษาห้องสมุดสุรศักดิ์ ศรีสุข มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารห้องสมุด. 66(1): 104-118.
- ภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2551. สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า. พิมพ์ครั้งที่ 4. มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี. 216 หน้า.
- ภาวณา เขมรัตน์. 2554. รายงานผลการสำรวจการใช้บริการ บริการหนังสือ ส่งถึงที่” Book Delivery Service ของสำนักบรรณสารการพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร. 76 หน้า.
- รวิวรรณ นาพิมพ์. 2564. ความต้องการและพฤติกรรมการใช้บริการห้องสมุดสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยนเรศวร. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ สำหรับบุคลากรสายสนับสนุนในสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 13 “โมกซ์วิชาการ’64 : พัฒนางานวิจัยจากงานประจำเพื่อสร้างนวัตกรรมสู่ความเป็นเลิศ”. มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก. 14 หน้า.
- รุ่งนภา แสงระวี. 2559. การศึกษาวิเคราะห์การขอใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุดในมหาวิทยาลัยมหิดลของหอสมุดกลาง หอสมุดและคลังความรู้มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสาร Mahidol R2R e-Journal. 3(1): 68-78.